

บทที่ 2

ความเกี่ยวพันระหว่างกฎหมายวิธีพิจารณาความและกฎหมายลักษณะพยาน

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก็คื กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็คื ต่างก็เป็นกฎหมายวิธีศ
บัญญัติที่บัญญัติถึงขั้นตอนและวิธีในการดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาตามลำดับ ในการดำเนินคดี
ดังกล่าวก็ต้องมีกระบวนการในการนำสืบพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาในคดี กระบวน
การดังกล่าวกฎหมายทั้งสองก็มีบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะพยานสอดคล้องไว้ กล่าวคือ
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติส่วนของกฎหมายลักษณะพยานไว้ในภาค 1 ลักษณะ 5
พยานหลักฐานตั้งแต่ ม.84-130 ส่วนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติส่วนของกฎหมาย
ลักษณะพยานไว้ในภาค 5 พยานหลักฐานตั้งแต่ ม.226-244

การที่มีบทบัญญัติดังกล่าวสอดคล้องกันแสดงว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความและกฎหมาย
ลักษณะพยานมีความเกี่ยวพันกันจนแยกออกจากกันไม่ได้ นอกจากนี้กฎหมายลักษณะพยานใน
คดีแพ่งยังมีความเกี่ยวพันกับขั้นตอน ในการดำเนินคดีอาญาในส่วนกระบวนการนำสืบพยานโดยมีบท
บัญญัติตาม ม. 15 ป.วิ.อาญาให้นำกฎหมายลักษณะพยานในคดีแพ่งมาใช้ในคดีอาญาโดยอนุโลม
เท่าที่ไม่ขัดต่อลักษณะ ในคดีอาญาเพื่อให้เห็นถึงความเกี่ยวพันดังกล่าวขออธิบาย

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีแพ่งก็คื หรือคดีอาญาก็คื มักจะเริ่มด้วยการที่โจทก์
เป็นฝ่ายเสนอคำฟ้องต่อศาล

สำหรับในคดีแพ่งบุคคลที่จะเสนอคำฟ้องต่อศาลได้จะต้องเป็นผู้ถูกโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่
ตามกฎหมาย หรือเป็นผู้ที่จำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาล (ป.วิ.แพ่ง มาตรา 55) ในคำฟ้อง โจทก์ต้อง
แสดงข้อหาพร้อมเหตุผลให้เห็นว่า ถูกโต้แย้งสิทธิอย่างไร พร้อมกับมีคำขอบังคับว่าต้องการอย่าง
ไรในการฟ้อง

เมื่อศาลรับฟ้องก็ต้องมีหมายเรียกให้จำเลยยื่นคำให้การ จำเลยก็ต้องยื่นคำให้การตามเวลา
ที่กฎหมายกำหนดในคำให้การตอบรับหรือปฏิเสธข้อหาของโจทก์พร้อมกับมีเหตุแห่งการนั้นด้วย
(ป.วิ.แพ่ง มาตรา 177)

แต่ถ้าคดีนั้นมีฟ้องแย้งก็อาจมีคำให้การแก้ฟ้องแย้งต่อจากนั้น ศาลต้องชี้สองสถานโดย
แจ้งกำหนดวันชี้สองสถานให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นที่ไม่
ต้องชี้สองสถาน (ป.วิ.แพ่ง ม.182 วรรค 1) เมื่อถึงวันชี้สองสถานศาลก็จะดำเนินกระบวนการใน

ชั้นชี้สองสถานเพื่อกำหนดประเด็นข้อพิพาทและหน้าที่นำสืบ ส่วนกรณีไม่มีชี้สองสถานศาลก็กำหนดประเด็นข้อพิพาทและหน้าที่นำสืบ คู่ความก็ต้องยื่นบัญชีระบุพยานพร้อมสำเนาบัญชีระบุพยานก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หลังจากนั้นก็ถึงวันสืบพยาน ไม่ว่าจะคดีมีชี้สองสถานหรือไม่มีชี้สองสถาน คู่ความฝ่ายที่มีหน้าที่นำสืบก่อนก็นำพยานหลักฐานเข้าสืบ หลังจากนั้นคู่ความฝ่ายนำสืบหลังก็นำพยานหลักฐานเข้าสืบ เมื่อนำสืบพยานหลักฐานเสร็จ ศาลวินิจฉัยข้อเท็จจริงแล้วนำกฎหมายปรับบท ต่อจากนั้นก็พิพากษาคดีให้ฝ่ายใดแพ้หรือชนะ จากนั้นจะมีการบังคับคดี โดยอาจให้ฝ่ายที่แพ้คดีชดใช้ค่าเสียหาย ฯลฯ หากไม่ใช้อาจมีการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาออกขายทอดตลาดเพื่อใช้หนี้ตามคำพิพากษา

“สำหรับในคดีอาญาบุคคลที่เสนอคำฟ้องต่อศาล (โจทก์) ต้องเป็นผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการ (ป.วิ.อาญา มาตรา 28) ในคำฟ้องโจทก์ต้องบรรยายถึงข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบแห่งความผิด เวลาสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้องพอที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ นอกจากนี้ท้ายฟ้องยังต้องระบุนามตราที่หาว่าจำเลยทำผิดพร้อมกับลงลายมือชื่อโจทก์และผู้พิมพ์ฟ้อง

เมื่อศาลรับฟ้องจำเลยก็ให้การ การให้การของจำเลยอาจให้การรับหรือปฏิเสธ หากคดีที่รับมีข้อหาที่กฎหมายจำคุกอย่างต่ำไม่ถึง 5 ปี หรือเบากว่า ศาลอาจสั่งงดสืบพยานแล้วพิพากษาคดี หากจำเลยให้การปฏิเสธก็เป็นประเด็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานในวันสืบพยาน หลังจากนั้นศาลก็กำหนดให้ฝ่ายใดมีหน้าที่นำพยานหลักฐานเข้าสืบในวันสืบพยาน แต่ก่อนถึงวันสืบพยานก็ต้องมีการยื่นบัญชีระบุพยานของคู่ความทุกฝ่าย หลังจากนั้นศาลก็ฟังข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่มีการนำสืบ นำข้อกฎหมายปรับบทแล้วพิพากษาคดี หลังจากนั้นก็อาจมีการบังคับคดีได้เช่นกัน หากศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกจำเลยก็อาจถูกนำไปจำคุกในเรือนจำหรือประหารชีวิต.